

Andrzej Siemieniewski

"The Glory and the Shame –
Reflections on the 20th-Century
Outpouring of the Holy Spirit", Peter
Hocken, Guildford-Surrey 1994 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 4/2, 172-174

1996

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zaangażowanie człowieka w świecie wyraża się praktycznie w pracy, wykonywanej głównie w ramach zawodu. Aby rozpatrzenie stosunku do świata nie miało czysto abstrakcyjnego znaczenia, sięga do praktycznych problemów etyki pracy i życia zawodowego oraz własności i życia gospodarczego. Człowiek bowiem jest twórcą, ośrodkiem i celem całego życia gospodarczo-społecznego. Dzisiejsze życie ekonomiczne, podobnie jak inne dziedziny życia społecznego, znamionuje wzrastające panowanie człowieka nad naturą, coraz częstsze stosunki oraz współzależność obywateli, grup i ludów. Równocześnie postęp w metodach produkcji i w wymianie dóbr i usług uczynił z ekonomii odpowiedni instrumentem do lepszego zaspokojenia potrzeb rodziny ludzkiej. Toteż nic dziwnego, że kolejne zagadnienie, które autor rozpatruje, dotyczy rozwoju w dziedzinie gospodarczej. Jest on dziś bardzo dynamiczny, otwiera szerokie perspektywy na przyszłość, ale budzi coraz żywsze niepokoje i rodzi niebłache zastrzeżenia. Refleksja teologiczna w tym przedmiocie krystalizuje się w ramach teologii rzeczywistości ziemskich i zaangażowania w świecie.

Chrześcijanin jest wezwany do ciągłego nawracania się, aby stale zadawał sobie zasadnicze pytania, rewidował zastarzałe sposoby patrzenia i zachowania po to, aby odpowiadać coraz lepiej na miłość Bożą i być jej świadectwem. Można zrozumieć, że w tej fazie odnowy wielu chrześcijan jest zdezorientowanych; nie zgłębiając dostatecznie sensu tego postępowania specyficznie ewangelicznego nie mają też dość informacji, nie wiedzą, czego się trzymać i komu zaufać. Odwoływanie się do starych traktatów, chociaż zawsze pozytywne, okazuje się często bezskuteczne. Nie znajduje się tam odpowiedzi na nowe problemy w sytuacjach całkowicie zmienionych, wobec konieczności myślenia i zaangażowania się w tworzenie przyszłości.

Celem omawianej książki jest więc pomóc wyjść chrześcijaninowi z różnych niepewności i stanąć wobec odpowiedzialności, którą niesie wolność. Nie trzeba więc w niej szukać zarysu teologii moralnej w dawnym znaczeniu, ale informacji dla dzisiejszego chrześcijanina – ponieważ ten, kto mówi o ponoszeniu odpowiedzialności, mówi bezwzględnie o konieczności informowania. Odpowiedzialnym można być tylko wówczas, gdy się ma przynajmniej pewne elementy umożliwiające wydanie sądu. Decyzję można podjąć, gdy się ma chociaż minimum danych, pewien zbiór informacji czy obraz danej sytuacji. Tego właśnie najbardziej potrzebują chrześcijanie dzisiaj.

ks. Tadeusz Reroń

Peter H o c k e n, *The Glory and the Shame – Reflections on the 20th-Century Outpouring of the Holy Spirit*, Guildford-Surrey 1994, ss.204.

„Potrzeby i kryzysy naszych czasów są tak wielkie ... więc żadnego nie można spodziewać się ratunku, jak tylko nowego wylania Ducha Bożego. Oby więc przybył ów Duch Stworzyciel, który odnawia oblicze ziemi!” Słowa Pawła VI spisane w jego

adhortacji apostołskiej *Gaudete in Domino* w 1975 roku mogłyby posłużyć za motto do książki Petera Hockena, angielskiego księdza, teologa i duszpasterza. Książka dotyczy bowiem historii i perspektyw rozwoju ogólnościatowego ruchu Odnowy Charyzmatycznej. W ostatnich latach ukazało się wprawdzie wiele pozycji opisujących ten ruch od strony historycznej i w perspektywie ekumenicznej, rzadko jednak napotkać możemy próby śmiałego, całościowego spojrzenia na problematykę Odnowy w Duchu Świętym. Takim właśnie spojrzeniem ks. Hocken pragnie ogarnąć nowożytnie przebudzenie charyzmatów w Kościele.

W jego ujęciu charyzmatyczne przebudzenie w wieku XX opisać można jako serię „niespodzianek” Ducha Świętego. Pierwszą z nich jest pojawienie się ruchu pentekostalnego na początku naszego stulecia jako odrębnego wyznania. Następnym niespodziewanym i przez ludzi niezaplanowanym krokiem był fakt wkroczenia charyzmatycznej odnowy wiary w obręb historycznych tradycji protestanckich. Kolejną niespodzianką – w tym sensie – było pojawienie się teje odnowy w Kościele Katolickim. Ostatnią zaś, która rozgrywa się na naszych oczach, jest powstanie tak zwanego „judaizmu mesjanistycznego”, jako wyraźnie odrębnej, judaizującej formy nowożytnego chrześcijaństwa, o silnie charyzmatycznym obliczu duchowości.

Ks. Hocken w swojej książce nie poprzestaje na opisie historycznych etapów rozwoju Odnowy charyzmatycznej, ale poświęca wiele uwagi pojęciu „Chrztu w Duchu Świętym” oraz historiozobawczemu związkowi Zesłania Ducha Świętego z Paruzją. Próbuje też skonfrontować się z istotnym problemem duszpastersko-teologicznym: Odnowa w Duchu Świętym, który jest przeciwieństwem czynnikiem jedności w Kościele, przyniosła w swoim realnym, ludzkim wydaniu, cały szereg podziałów i konfliktów w Kościołach lokalnych. Jak więc wskazać właściwie na proporcje dzieła Bożego i ludzkiej słabości w tym dynamicznym i burzliwym ruchu kościelnym? Problem ten stanowi zresztą jedną z logicznych osi konstrukcji książki, na co wskazuje sam jej tytuł, który po polsku oznacza „Chwała i hańba”. Chwała Boża, która na nowo rozbłysła w odnawiającym się dynamicznie Kościele spotyka się z hańbą ludzkiej niegodziwości i słabości. Jedno z drugim współlistnieje i przenika się w konkretnie życia Odnowy charyzmatycznej.

Istotną nowością koncepcji ks. Hockena jest wskazanie na kluczową rolę Izraela dla sprawy pojednania w Kościele. „Grzechem pierworodnym” przeciw jedności Kościoła, popełnionym u początków historii chrystianizmu, było niegdyś najpierw narastanie niechęci, a potem nawet wykluczenie odrębności chrześcijaństwa judejskiego. Dlatego też ważnym krokiem w przywracaniu jedności chrześcijan musi być odnalezienie i zasymilowanie także tego bogactwa Kościoła, które płynie ze ścisłego związku Ludu Starego Testamentu z Ludem Nowego Przymierza.

Książkę ks. P. Hockena można potraktować jako wykład pewnej teologicznej hipotezy duszpasterskiej dotyczącej interpretacji historii działania Ducha Świętego w Kościele w XX wieku. Hipoteza ta dotyczy też aktualnego kształtu historii zbawienia, a mianowicie potrzeby odnowienia świadomości roli Izraela we współczesnym Kościele. Jak każda hipoteza, zawiera materiał dyskusyjny i podlegający oczywiście krytycznej ocenie w świetle Objawienia i doświadczenia płynącego z Tradycji.

Wydaje się jednak, że jest to hipoteza zasługująca na wnikliwą uwagę, tym bardziej, że ks. P. Hocken odwiedził środowisko polskie w czerwcu 1996 roku, dzieląc się swoją teologiczno-duszpasterską wizją odnowy w Kościele.

The Glory and the Shame Petera Hockena można przyjąć jako krok w kierunku wskazanym przez Pawła VI w *Gaudete in Domino* dla wszystkich tych, którzy również na drodze teologicznej refleksji poszukują: „daru Ducha jedności i miłości, jakiego nigdzie indziej nie można znaleźć, jak tylko tam, gdzie przyjmuje się całe przepowiadanie wiary według reguły apostoelskiej”.

ks. Andrzej Siemieniowski

J. Weismayer, *Pełnia życia (Zarys historii i teologii chrześcijańskiej duchowości)*, przekład Juliusz Zychowicz, Kraków 1993, ss. 229.

Wprawdzie literatura polskojęzyczna z zakresu teologii duchowości nie dorównuje francusko-, hiszpańsko-, włosko- czy niemieckojęzycznej, to jednak nie można powiedzieć, że ta dziedzina teologiczna nie posiada żadnego dorobku. Przykładowo można tu wskazać osiągnięcia *Biblioteki życia wewnętrznego* czy prace autorów: J. Woronieckiego, A. Żychlińskiego, J. Bochenka oraz dzieła z zakresu ogólnego: *Teologię życia duchowego* księdza Stanisława Witka (Lublin 1986) i polskie tłumaczenie podręcznika Louis Bouyera: *Wprowadzenie do życia duchowego* (Warszawa 1982). Na podkreślenie również zasługuje dość bogaty dorobek ośrodków: Sekcji Teologii Duchowości przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Szczególnym przejawem osiągnięć tej ostatniej jest seria wydawnicza *Homo Meditans*, która podejmuje rozmaite tematy z zakresu chrześcijańskiej duchowości. Znaczący wkład w tym dorobku ma zbiorowe dzieło polskich teologów duchowości zatytułowane *Teologia duchowości katolickiej* (Lublin 1993), które będąc pogłębionym studium teologicznym na temat postaw i kształtu chrześcijańskiego życia w jego rozmaitych wymiarach (osobistym, świeckim, społecznym i eklezjalnym) i w jego odniesieniach do Boga, bliźnich i świata, może służyć (i zapewne służy) dość szerokim rzeszom czytelników zarówno duchownych, jak i świeckich. W tę listę dorobku polskojęzycznego teologii duchowości wpisała się ostatnio praca Josefa Weismayera *Pełnia życia* w przekładzie Juliusza Zychowicza. Recenzowana książka zaopatrzona jest przedmową samego autora, która wskazując na motywy powstania dzieła, wprowadza czytelnika w zawartą w czterech częściach teologiczną refleksję nad chrześcijańską duchowością.

Pierwsza część (s. 7-20) stanowi próbę ustalenia przez autora treści i zakresu podstawowych pojęć: duchowość i teologia duchowości. Poprzez analizę bliskoznacznych pojęciu duchowości określił: asceza, mistyka, pobożność, doskonałość, świętość i teologicznych definicji duchowości Hansa Urs von Balthasara, Josefa Sudbracka, Bernarda Fralinga i Antona Rotzettera autor dochodzi do konkluzji, że duchowość jest „życiem z Chrystusem w Duchu Świętym” (s. 15). Jest to definicja poprawna, lecz niepełna. Szkoda, że autor nie uwzględnił ogromnego wkładu jaki